

Si-Sa

AYLIK SINEMA SANATI DERGİSİ

Cüneyt ACAR

Aydanur AKAYLI

George BLUESTONE

Tanjo ÇILIZOĞLU

Bosley CROWTHER

Turgut DEVRİM

Ali Rıza DİNC

Turgut KURAL

S. Ayvı ÖLEZ

S. PULTEN

Selim SABİT

M. İskender ZİYA

Ali Ekrem ZORALI

5

SİNEMA DÜNYASINDAN:

- ★ «We Are The Boys» adlı filmiyle, Venedik Film Festivali'nde armağan kazanmış olan rejisör Karel Reisz, şimdi «Saturday Night - Sunday Morning»'i çeviriyor. Bir Woodfall Film prodüksiyonu olan yapıtın değişik yönü, yıldız oyuncuların adlarını taşımamakta olması. Filmin baş oyuncular, Albert Finney, Shirley Ann Field, Rachel Roberts ve Hylda Baker.
- ★ British Film Academy'nin en başarılı erkek oyuncu armağanını almış olan Peter Sellers, yeni film şirketlerinden Independent Artists adına, bu yıl iki filmde oynayacak.
- ★ Tony Hancock, Associated British Corporation'la üç filmlik bir anlaşma yaptı. İlk filmini çevirmeye, Haziran'da, Ian Carmichael, Terry Thomas, ve Alastair Sim'le birlikte başlayacak.
- ★ Rejisör Mervyn Le Roy'un son filmlerinden biri, «Wake Me When It's Over». Howard Singer'in romanından alınan ve sinemaskop olarak çevrilen filmin oyuncuları, Ernie Kovacs, Margo Moore, Jack Warden ve Nobu McCarthy. Yaptı, «Teahouse Of The August Moon» anlatımında. Konu bir Japon adasında geçiyor. Japon yaşayışına ve Japonya'nın doğal güzelliklerine gerçekten önem veren bir kamera çalışması var.
- ★ Rejisör Daniel Mann'ın «The Last Angry Man»'ü, üzerinde en çok konuşulan filmlerden. Gerald Green'in romanından alınmış yapıtın oyuncuları, Paul Muni, David Wayne, Betsy Palmer, Luther Adler.
- ★ Monte Carlo'nun tanınmış kumar yerlerinde geçen bir olaylar dizisini öyküleyen film, «Seven Thieves». Yedi hırsız oyununda, Edward G. Robinson, Rod Steiger, Joan Collins, Eli Wallach, Alexander Scourby, Michael Dante ve Berry Kroeger başarılı bir anlatım veriyorlar.
- ★ İrlanda olayları konusundaki son filmlerden biri, «A Terrible Beauty». Arthur Roth'un bir kitabından alınan filmin rejisörü, Tay Garnett. Oynayanlar Robert Mitchum, Anne Heywood, Cyril Susack, Richards Harris, Marianne Benet, Harry Brogan. Konu, 1941 yılında Nazi Almanyası'nın İrlanda'ya yardım öyküsü ile başlayıp sürmektedir.
- ★ Rejisör Robert Hamer'in «School For Scoundrels» adlı filmi, Stephen Potter'in üç ayrı romanında özetlenmiş. İngiliz komedi oyuncusu Ian Carmichael baş rolde. Diğer oyuncular, Terry-Thomas, Alastair Sim, Dennis Price, Peter Jones.
- ★ Rejisör Charles Saunders'in hafif bir komedi'si, «Operation Cupid». Yaptı, Jack Taylor orijinal bir hikâyesinden alınmış. Oyuncular, Charles Farrar, Wallas Eaton, Avice Landon, Wally Patch, Beth Rogan, Charles Clay.

Si-Sa

AYLIK SİNEMA SAN'ATI DERGİSİ

Sahip ve Yönetmen :
Ş. Avni ÖZEL

Sorumlu Yönetmen:
M. Kemal AKKAŞ

Sekreter ve
Teknik Yönetmen :
Turgut KURAL

Yazı Kurulu :
Ş. Avni ÖZEL
Turgut KURAL
S. PULTEN

İç Haber Servisi :
Turhan Ş. ZARPLI
Turgut DEVRİM

Dış Haber Servisi :
Amerika —
Nejat A. ÖZEL
Vural DÖLEN
Clyde DIEHL

İngiltere —
İsmail MEHMET
Eleanor STANHOPE

Fransa —
M. Paul DEVAUX

Belçika —
Monica Van BRAEKEL

İtalya —
Raffaella GINI

Japonya —
Eiko AIDA

Yönetim Yeri :
Gayrettepe,
Oya Sokak, No. 5
Mecidiyeköy — İstanbul

Yazışma Adresi :
P. K. 1103 — Sirkeci

Dizgi ve Baskı :
EKONOMİ Matbaası

Abone :
Yıllığı 1200 Kuruş
Altı Aylığı 600 Kuruş

OKURLARIMIZLA KONUŞMA :

★ Özgür bir ortamda gelişmek çabasını taşımayan sanat, soyut değerinin yüceliğinden yoksundur. Kişi yaşayışının doğaüstü gerçeklerine değip gecmesi sorun'unda bu yoksunluk, özgür olmayan ortam'ın kapsadığı toplum için bir bahtsızlık deyimi taşır. Bu, sanatsız kalmak yolunda olan toplum'un bahtsızlığıdır. Geçmiş kişi yaşantılarından bu yana, toplumlar, sanat çabalarının özgür adımlara bağlanması gereğini hep birlikte savunmuşlar ve bu savunularında başarı gösterinceye değin, yargılı kalmışlardır. Kişilerin ve toplumların, özgürlüklerini her zaman sevdikleri, her zaman sevmekte oldukları ve yine her zaman sevecekleri, unutulmaz gerçeklerin en yüce olanlarından biridir.

Biz, özgürlüğümüzü seviyoruz. Bugün'lerimiz hepimiz için kutlu olsun.

★ Geçen sayımızda, oyuncu ve rejisör yardımcısı Nubar Terziyan'la yaptığımız konuşma yazısının ilk altıncı satırındaki «5 filmde rol almış» deyimi, «55 filmde rol almış», ve ayrıca, yine geçen sayımızın on ikinci sayfasında verdiğimiz «Si-Sa Armağanı Sembol Yarışması Koşulları'nın 5'inci maddesi «Yarışma süresi 5 Mart 1961'de sona erer» olacaktı. Düzeltir özür dileriz.

★ Bu sayımızda «Sinema Seyircilerine Göre» sayfamızı veriyoruz. Sezon bitimi dolayısıyla «Sinema Yazarlarına Göre» sayfasını kaldırdık. Konuşma ve soruşturma yazılarımızı da, bu sayıda göreceğiniz üzere, «Si - Sa Özel Sanat Oturumu» biçiminde düzenlemiş bulunmaktayız. Okurlarımızın ilgileneceklerini umuyoruz. Saygılarımızla.

(Si - Sa)

SANATÇI ve TEVAZU

Turgut KURAL

SANAT dallarında az - çok çaba göstermiş, az - çok isim yapmış kişiler üzerine eğilecek olursak üzümlük görürüz ki bunların çoğunun burunları «kaf» dağındaır.

Bu; neden ve niçin böyledir. Sorunun cevabını, kabaca iki maddede verebiliriz: 1) Bilgisizliklerinden; 2) Görgüsüzlük daha doğrusu şımarıklıklarından.

Gerçek sanatçı, kuram ve pratik üstü bilgileri sahip, üstelik bütün bunlara kendinden bir şeyler katmış kişidir. Sinema sanatında ise gerek perdede, gerek perde arında ötedenberi seyrede veya işite geldiğimiz sanatçıları da bu şekilde ayımlayabiliriz.

Bizde çevrilen filmlerde, gördüğümüz oyuncuların büyük bir kısmı «tesadüfen» Oyuncu olmuş kişilerdir. Bu «tesadüfü»lerin çoğu da «kafa» olgunluklarından ziyade fiziki yapılaşmalarının göz doldurmasından ötürü ka-

zanlı olanlardır. Bu yolla şöhrete ermiş popüleri(!) sanatçı(!)'dan herhalde tevazu beklememeliyiz(!) Çünkü o artık sevilen, sayılan, yüksek(!) bir sanatçıdır(!).

Bu arada «Ben basını felan takip etmem» diyen rejisörleri, afişlere isminin büyük yazılmasını isteyen oyuncuları, basın muhabirlerinin suallerini sevaplandıramayacak kadar bilgiden yoksun sinema sanatçı(!)larını saymak mümkündür.

Son söz olarak şunu söyleyebiliriz ki, gerçek sanatçı, elçak gönüllü, amatör çabaları içten benimsemiş, bilgili kişilerdir.

Yoksa üç kuruş kazanmakla kendini profesyonel ilan edip amatörlerden ayıran; bir - iki film çevirmekle şöhretli oyunculuk taslayan kişiler şımarıklıklarının, bilgisizliklerinin verimini, pek yakında sönmekle görecektir.

Unutulan bir festival...

Tanju CILIZOĞLU

mışlardı. Bu yılki jüride gazetelerin film eleştirmecileri ne yer verilmesi istenmiyordu. Bu husus gazeteciler cemiyetine bildirildi. Cemiyet bu isteği kabul etmedi. Böylece kendi kurdelâlarının mutlaka derece almasını dileyen kişilerin Türk toplumuna karşı duydukları sorumluluk sonucu bu iyi başlangıç yarıda kaldı. Durumun diğer bir acı tarafı da, yazar kişilerimizin hiçbir festivalin yapıp yapılmadığı ile ilgilenmediler. Gazetelerin film eleştirmenleri kendilerini savunmak gereğini bile duymadılar.

Bütün bu olaylar aydın kişilerin de toplum kalkınmasında sinemayı yararlı bir öğe olarak kabul etmedikleri gerçeğini açıkça ortaya koymaktadır.

Sinemaya karşı toplumsal bir inancsızlığımız var. Geri düşünceler için sinema bütünüyle gereksiz, ayartıcı, kötü. Aydınlarımız için ise sinema düpe-düz bir eğlence aracı, zaman geçirilen bir yer. Tüm aydınlarımız bu toplumun sinemadan yararlanabileceğine inanmaz.

Roket güçlü 20. yüzyılın tüm ileri memleketlerinin eğitim araçları arasında deney laboratuvarlarının hemen yanında sinema ve projeksiyon yer almakta. Batı ülkeleri sinemanın öğretici öğelerinden yeteriyle yararlanıp sinemayı eğlence aracının ötesinde kültürel yönüyle ele almışlardır. Batı, sinemanın öğretici öğelerinden bütünüyle yararlanırlarken, bizde film yapıcılarının çoğunun aklında iş filmi, iş filminin ardında da bol kazanç... Bu kişilerin savunmaları da şu: Yerli filmleri sürüm alanı Anadolu. Anadolu da bir filmde dokunaklı şarkılar, dana kırması göğüslü kadınlar, biraz göbek, biraz da bayatmış göz yaşartıcı sahneler ister.

Topluma karşı hiçbir sorumluluk duymayan beyler, para kazanmak için sanki ille de toplumun kültürel yararlanma yollarını tıkamaya zorunlularmışçasına böylesi davranışlar yapmaya zorunlu tutarlar kendilerini. Hiçbiri bir gün bu topluma bu kadar sorumsuz davranmanın sualini vereceklerini düşünmezler. Halkın hakkını çalmakla onun geri öğelerinden yararlanmanın aynı suçu işlemek olduğunu kabul edemezler.

Her iyi davranış bakarsınız ki bir sürü sudan sebeplerle

yok edilmiş. Geçen yıl İstanbul gazeteciler cemiyeti ile Türk Filmciler Derneği beraberce ilk «Türk Film Festivali»ni düzenlemişlerdi. Bu mutlu bir başlangıçtı. Bir takım ün bezirgânı kişiler belki de bu yolla hiç değilse her yıl festival için bir film hazırlayacaklardı. Her yıl film-lerimizi toplu halde göreceek, tartışmasını yapacak, gerekli nenlerin üzerinde duracak, belki de böylece filmciliğimizin mutlu yarınlara varmasını sağlayacaktık. Bu yıl festival yapılmadı. Sebep: Türk Filmciler Derneği yöneticileri geçen yılki çok isabetli jüri kararından memnun kalma-

Görünü öyküsü - Senaryo

Selim SABİT

Yayınevleri, tiyatro türündeki yapıtlara az da olsa önem veriyor, yayınlıyorlar. Biz de bunları okuma fırsatı buluyor, önce kafamızda seyrediyoruz. Bu yayınları okuyan bir okuyucu toplumu var ve gereğince kendini belli ediyor. Oyun'u perdeden önce kendi düşüncesinde izliyor ve bunu «Tiyatro» olarak seyredip, izlemini tamamlıyor. Bazen tiyatroşuz bir yerde de olsa, önceki anılarıyla «Tiyatro sevgisi» okuyucuda canlanabiliyor. Fırsat bulup büyük şehire uğrayabilirse bu sevgi yeni güç kazanıyor. Özlemini, okuduğu yapıtlarla beslediği için tiyatroya ilgisi çok daha kuvvetlenmiştir. Bu okuma izleme şekli amatör yazarlara, tiyatroyu çaba olarak benimseyeceklerine de yardımcıdır.

Onları örnek alıp, usta yazarları, onların yazış şekillerini, anlatımlarını inceleyebilir ve bunlardan istegince faydalanabilir.

Sinema'da da buna benzer bir «görünü öyküsü» düşünülebilir. İlgi uyandıran filmlerimiz var ve bunların «görünü öyküsü» ya da «çekim senaryosu» dosyalarında kalmaktadır. Salt o da değil. Sinema yazarlarımızın, senaryo yazarlarımızın tüm yapıtlarının film şirketlerinde benimseneceğini ve bu kişilerin salt çevrilmesi garantili olan konularla uğraştıklarını sanmıyorum. Onların daha pek çok çalışmaları vardır ve bunlar da unutulup kaybolmaktadır. Belki ticari düşüncüler sonucu benimsenmeyen bu konular, çalışmalar, bize film

olarak sunulanlardan çok daha değerlidirler. İşte bu kişilerin yapıtlarını yayınlamalarını isteyebiliriz. Bunu şimdi-lik geniş bir toplum için değil hiç olmazsa tiyatrodaki kadar (sinemayla, tiyatro seyircisi oranlanırsa) yine bir mutlu azınlık için diliyoruz. Onlar bir «Görüntü Öyküsü» türünü geliştirebilirler.

Bu öyküler, muhakkak ki bildiğimiz öyküleri benzemeyecektir. Aynı anlatımları, aynı özellikleri vardır. Salt sinema için yazılmış bir konuyu anlatacaklardır bize. Onları ilkin çekindirecek olan okunmama korkusu, buna başlamaktan alıkoynabilir. Öyle ya, yeni bir tür olacaktır bu. Ama ilk okuyucular yine kendileridir. Yazarlar, sanatçılar, sinema elemanları, sinema kişileridir. Gazete ve dergilerin sinema yazarları, eleştiricileri onları beklediklerinde destekler, okuyuculara duyurarak yardımcı olurlar. Sanıyoruz ki bu, iyi niyetli prodüktörlerle de, rejisörlerle de sevindirir. Hem değerli filmlerin daha iyi tanınacağı, hem de yeni yapıtlardan sinemaya aktarılacak, seçme yapılabilecekler çoğalacağı için...

Basında çeşitli yarışmalar, armağanlamalar vardır. Böylesi türü destekleyebilirler. Türk dil kurumu bu yapıtları «dil ve değer» yönünden gözetir, ödüle kalırsa, gazeteler armağanlı yarışmalar yaparlarsa, yapıtlar ve sahipleri kişileşirler. Yazarlar birbirlerinin yapıtlarını izler, amatörler ustaların anlatımlarını inceleyerek «Görüntü Öyküsü»nü daha iyiye götürürler. Bu, sadece «Senaryo»nun çekirdeğidir. Bir okuyucu çevresi sağlandığında senaryo'nun da yapılabileceği gerçeği belirir.

Toplum'da Sanat ortam'ı Yaratılması

TOPLUM ilkelerinden geçip gelen ortam içinde sanat, bir tür değil fakat tüm'dür. Onu parçalamak ya da paylaşmak yerine, içinde bulunduğu ortam'ı tümüyle kapsamasına çalışmalıdır. Toplum'lar, sanat ortam'ı içinde doğup gelişmelidirler. Doğüstü gerçeklerinde bulduğumuz ülkücü yüceliği doğa gerçeklerinde de bulmak düşüncemiz, belki kişilerce bir umut kapisına el uzatmaktan öteye gitmiyor. Ama, her ne olursa olsun, yaşadıklarımızı daha çok yüceltmek, bu yücelmişliği daha çok benimsemek zorunluğundayız. Sanat ortamı içinde soluk almak, çabalarımızdan öte yürümüşlükte sanat havası bulmak istiyoruz. Bunun için bir reform'a gereksinme duyuyorsak zaman geçirmemeliyiz. Düşüncelerimizi daha çok askıda bırakmakla, kazanımcı değil yitlikliğimiz olacaktır. Toplumun içinde yönümüzü, sanat yönünde yolunu bulacağız. Bunu zorunluyoruz.

Ş. Ayni ÖLEZ

Toplumun içinde yaşayışımızın kişisel görev bölümü konusunda, oldukça başarısız adımlarımız oldu. Birbirimizi anlamak yönünde de başarısız kaldık. Toplumsal tasalarımız bu neden'den geçerek başımızda çörekleniyorlar. Tüm dal ve yaprakları kuruyup dökülmüş ağaç çıplaklığundayız. Öyleyse, biz yaşamıyoruz. Yaşamak isteyeceksin, dal ve yapraklarımızı yeşertelim. Bunun için de sanat kavramına el atalım. Ona ışık tutalım. Bu çabanın gücülüğü nedir? Nerededir?

Bundan böyle, «sanat» kişiliğini taşımakta olanların gerçek kişiliklerini bilmemiz gerek. Sanat, safasız demek değildir. Gerçek sanatçı'nun yeri omuzlarımız sanat gösterişçisi'nin yeri ise ayaklarımızın altı olmalıdır. Daha yüce'ye, daha öteye, daha iyi yaşamaklara, omuzlarımızı ve ayaklarımızın altını bilerek gideceğiz. Taşımakta olduklarımızı ve bizi taşıyacak olanları bileceğiz. Çünkü, bilmek ve bilerek gitmek zorunluğundayız.

Böylesine gidişimiz, bizi, sanat ortam'ından geçip gelen gerçek yüceliğin evren'ine götürebilir. Bu sorun, toplum kişilerinin, gerçek sanat ortam'ı içinde yaşamaya hak kazanmış olmalarıyla ölçülür.

Toplum'umuz, gerçek bir sanat ortam'ı içinde yaşamaya çoktan hak kazanmıştır.

Sanat çevreleri ötedenberi yakını dururlar: «Bizde Sinema Eleştirmesi yok» diye. Kendini bir gazetenin sinema köşesine atandıran sözümona yazar'ın (veya yazarların) hemen bir oterite, hemen bir eleştirmeci (!) olarak has kaldırması ne kadar da gülünç oluyor. Sinema Sanatı evrenimizde, cidden bu sanatla ilgili birkaç yazarımız yok değil. Bu kişiler gerek bilgilerleriyle, gerek yazılarıyla ve gerekse tutumlarıyla diğerlerinden az çok ayrılmışlardır.

İşte bunlardan birisi (ki «Sinema Sanatı bilimi»nin

NOKTALAMA'cı ELEŞTİRME'ci

Cüneyt ACAR

yüksekliğine inanıyoruz) 11 Haziran 1960 tarihli bir gazetede yayınladığı yazıda «Film Sansürü Nizamnamesi değiştirilmelidir» diyor. Sözlerine, savunusuna karşı değiliz. Bu konuda bizler de kendisiyle birlikteyiz. Ancak, bir «Dilekçe» durumu arzeden bu yazının altı birtakım imzaların süslenmiş, isimlerin kar-

şısında da ilgili oldukları dallar belirtilmiş: Prodüksiyon, rejisör, senaryo yazarı v.s. gibi. Yalnız bunlardan yedi tanesinin karşısına «tenkitçi» kelimesi konmuş. Bu yedi kişi, gündelik gazetelerimizin sinema eleştirilerini yapan kişilerdir. Demek, yukarıda sözünü ettığımız yazar da hunların birer eleştirmeci olduğunu kabul etmiyor. Aksini düşünmek de elden gelmiyor, çünkü gerçekten bir Arapça kelime olan «TENKİT», noktalama demektir. TENKİTÇİ'nin karşılığı ise olsa olsa «NOKTALAMACI»'dır.

Sinema...

Ali Ekrem ZORALI

SİNEMA, toplumlararası ülkü birliği konusunda, biçim ve anlam yoluyla en değişik özellik gösteren, en ilgi çekici anlatımla «görüntü» vermenin düzeyine erişen ve zaman değişimlerinden kopup gelen bir davranış akımıyla en yeni ve ileri sanat'lardan olduğuna belirten bir kavram'dır.

Sinema, gerçek davranışların şiir düzeninde anlatımı demektir.

Sinema, bir varsayım'dır. Gerçek sanat evreni'nde var olarak düşünülmesi, o evren'de gerçekten olduğu içindir. Günlük yaşayışlarımızdan yansıyan toplumsal ışık düzenini kadr'lara verebilen evren'de olduğu içindir.

Sinema, kişilerin ses ve davranışlarını sanat yoluyla öyküleme sanatıdır.

Sinema, canlı resim, konuşan şiir ve yürüyen müzik'dir.

Sinema'da dün, bugün ve yarın vardır. Sinema, geçmiş, şimdiki ve gelecek zamandır. Sinema'da toplum vardır.

Toplum'un sorunları vardır. Sorun'lar kişi yaşantılarına bağlıdır. Kişi yaşantıları, soyut ve somut gerçekleri kapsarlar. Sinema'da soyut ve somut gerçekler vardır.

Sinema, filmleriyle küçük hikâyeler veren, sonsuz bir romandır.

Sinema, başlıbaşına bir sanat'tır ve böyle olmakla öğrenilir.

Oyuncu ve filmin konusu

Aydanur AKAYLI

Sinema oyuncularımızı, Türk filmlerine gidenlerimizin hemen hepsi tanır. Bu tanınmışlığı onlar da çoğunlukla isterler. Tanınmanın ardında daha çok kazanç, daha çok tutunabilecek filmlerde oynamak gibi iyi sonuçlar vardır. Prodüksiyon'u da, rejisör'ü de, kendileriyle birlikte çalışan oyunculara daha çok ün sağlamayı isterler.

Bunun için midir bilmem,

filmlerimizde oyuncularımız klişeleştirilmiştir. Zavallı kız, iyi kalpli erkek, yakışıklı kahraman, kötü adam, acı çeken ihtiyar, kötü kadın, v.b. tipleri öylesine alışlagelmiş oyuncuyla canlandırılır ki, gittiginiz filmlerde bu adları görünce, hemen konuyu kestiriverirsiniz.

Yalnız, son yıllarda oyuncular alışlagelmiş tiplerden ba-

— Devamı Sahife 15'te —

Şaşılabacak sonuçlarıyla :

CANNES FİLM FESTİVALİ

Bosley CROWTHER

Cannes Film Festivali armağanlarının dağıtımında birçok gariplikler oldu. Bu arada, armağan dağıtımının öncesinde parlak sözlerle üzerinde durulan iki filme gerektiği ölçüde değeri verilmedi. Bu, uluslararası bir büyük olaydı ve bu çaptaki her büyük olayda böylesine krizler görülürdü. Oysa, yakından bakan bir göz, bu krizlerin uzun zamandanberi süregeldiğini görmekte gecikmeyecekti.

On üçüncü Cannes Film Festivali'nin on bir kişilik jüri'si, yarışmanın büyük armağanını niçin Frederico Fellini'nin «La Dolce Vita»'sına verdi? Festival süresince, onunla eş ölçüde beğeni ve alkış toplayan, Louis Bunuel'in «The Young One» ve Ingmar Bergman'ın The Virgin Spring adlı yapıtları en az «La Dolce Vita» düzeyinde bu armağanı alabilirdiler. Bunun nedeni, karşıt tutumlu ve birbirlerine karşıt davranışta gözlemciler arasındaki gerginlik, kötümserlik ve çekingen hava ile jüri sistemi anlayışına bağlı kalmak amacını güden gözlemcilerin aşırı koruyucu tutumları olmalıydı.

Amma belki de bu geleneksel «Riviera» festivali, böylesine skandaller olmadıkça desteklenmeyecek, ün yapmayacaktır. Armağan dağıtımındaki bu düzensizlik ve başıbozukluk, ilk plânda ortaya bir heyecan akımı vermişti. Ve işte belki bu çapta bir büyük gösteriden elde edilmesi beklenen sonuç da zaten buydu. Festival'i çok yakından izleyen gerçekçi gözler, durumu bu yorumlamaya bıraktı haklı bir yargı-

Armağan kazanan filmlerde, dejenerasyon yönde kötülükleri konu edinen ve ilkel bir yönlülüğü bu konuda hep birlikte savunan bir ortak anlam vardı. Cannes'a getirilişlerindeki erek, armağan dağıtımından pay almak düşüncesine varmamış olsaydı, bu şaşılabacak sonuçlar ortaya çıkmayacak ve Cannes'daki büyük gösteri böylesine başıbozuklukla sona erme-yecekti.

ya vardılar.

Festival'in özel kimliği, böylesine bir anlayışta, salt dejenerasyon kişi yaşantısının kötü yönlerini konu edinen filmlerin katılması ve birçoğunun da armağan almasıyla ortaya çıkmış göründü. Metro - Goldwyn - Mayer'in «Home From the Hill» adlı yapıtı, festival'e katılmak yönünden değeri olmayan bir film. Piçlik ve uygunsuz birleşme konularında düzensiz bir anlam çabası vardı. Film, salt festival süresince değil, Paris'de gösterilmekte olduğu tüm sürece bu değersizliğini ortaya koymuş bulundu.

Genel bir yönlülükleri bu ölçüde eş yargılarla düşünülmeseydi. Festival'in sonuçları bu değin şaşırtıcı olmayacaktı. Festival koşulları, yapıtlar üzerindeki şok etkiler konusunda oldukça anlayışlı düzenlenmişti. Ama kötülük, açlık, uygunsuz aile yaşantıları, piçlik, v.b. konularındaki bu biryönlülük, koşulların anla-

Sinema hakkında düşüncem şu: Hayatı bütün çıplaklığıyla, bütün gerçekleriyle aksettirip toplumsal ve felsefi mânâsını belirtmek...

S. M. Eisenstein

yışlılığını tökezledi. Cannes, bir kız ve erkek kardeşin sevişmesini öyküleyen Belçika filmi «If the Wind Frightens You»'dan, sapık bir yaşlı adamın yaşayışını veren Japon filmi «Kagi»'ye değin böylesine yapıtlarla doluydu. En büyük sürpriz, Ingmar Bergman'ın «The Virgin Spring» adlı filminde bu konunun ilk kez düzenli bir biçimde işlenmesi oldu. Ingmar Bergman'ın bu davranışı, şok etkilerine geresinme duymanın çok üzerindedeydi.

Festival'e katılan Fransız filmleri, Amerikan ve İngiliz filmleri gibi, hiçbir başarı kazanamadılar. Yeni - Dalga rejisörlerinden Claude Chabrol'un «Les Bonnes Femmes», dört Paris'li işçi kızın aşk serüvenlerini anlatıyordu. «La Jument Verte» ve «A Bout de Souffle» adlı filmler de, Festival'de gösterilen sıra - işi yapıtlar oldular.

Festival'in on bir kişilik jürisi, diğer yönlü seçimlerde de başarısız kaldı. İkinci düzeyde armağan dağıtımındaki tutumu, ilk başarısızlıklarını ve Festival'in başıbozukluğunu sürdürmekten öteye gitmedi. Oysa, on üçüncü Cannes Film Festivali için çok daha başarılı sonuçlar beklenmekteydi.

Roman'dan alınma filmler'de ANLATIM ÖZELLİĞİ

GEORGE BLUESTONE

Michael Orme ve Thomas Craven gibi film sözcüleri, roman'da kullanılan dil ile perde'den geçip gelen dil arasında özlü bir ayırım bulunduğunu varsaymışlardır. Michael Orme'a göre, roman sayfasındaki hiçbir karakter, romancının onu yarattığı biçimde ya da roman diline özgü anlayışta özelliklerle perdeye aktarılamaz. Bunlar yeniden ince-

lenmeli ve sinema anlatımına uygun, gerçek açılardan görünümü gelişmiş bir biçime sokulmalıdır. Dil'in kendince kuralları vardır. Bunların romanında uygulanması gerekir. Oysa, perde, görüntü sanatı yönünden bu kurallara gereksinme duymayabilir. Duysa da, bu kurallar değişecek, düşünülene değil de görüleni anlatmak yolunda çaba ön plâ-

THE GRAPES OF WRATH :

John Steinbeck'in bu çok satılan romanı, Darryl Zanuck'un prodüktörlüğü, John Ford'un reji'si, Gregg Toland'ın fotoğrafları, Alfred Newman'ın müziği, Pare Lorentz'in dokümanter resimleri ve Nurnally Johnson'un adaptasyon-daki ustahlığı sonucu bir «büyük» film olmuştur.

MADAME BOVARY :

Emma Bovary'nin öyküsünü büyük bir ustalıklarla veren Flaubert, Emma'yı, dejenerer bir düşüncesinin değil fakat gerçek yaşayışın yarattığı bir kişi olarak savunmuştur. Bu yüzden, her zaman için, Emma'nın kişiliğini yaşamak isteyen yüzlerce kadın bulunabileceğini söyler. Roman, 1949'da, Metro-Goldwyn-Mayer stüdyolarında ve Vincent Minelli'nin reji'sörlüğü altında film alınmıştır.

na alınacaktır.

«Gerçek yaşayışta kişinin gözü ne ise, sinema'da kameranın objektifi odur» tezini ortaya atan Pudovkin'i, İngiliz fotoğraf direktörü Basil Wright şu yolda cevaplamıştı: «Kamera objektifi'nin kişi gözü ile eş değerde olduğu ve onunla eş görevi yaptığı gerçek değildir. Arada geniş ayrımlar vardır. Bir kalabalığa bakan kişi gözü, orada bir şemsiyeden başka hiçbir görüntü izlemeyebilir. Ya da, bir boş tarlaya bakıp, orada milyonlarca başak sapı düşünebilir. Kişi'nin beyni, göze gelen görüntüler arasında bir seçme yapabildiği gibi, bir ek-siltme ve ekleme de yapabi-

THE INFORMER :

243.000 dolara mal olan bu film, New York sinema eleştiricileri ve yazarları tarafından 1935'in en başarılı yapıtı seçilmiş ve rejisörü John Ford ile baş oyuncu Viktor McLaglen'e akademi armağanını kazandırmıştır.

lecektir. Oysa kamera'da bu yoktur. Kamera objektifi, üzerine düştüğü görüntünün dışına çıkamaz. Düşünme ve seçme özellikleri de olmadığına göre, karmaşık görüntüler üzerinde hiçbir zaman net sekanslar elde edemeyecektir.»

Kamera objektifinin bu yolda tanımlanması, özellikle roman karakterlerinin sinemaya kolaylıkla alınmayacağı gerçeğini ortaya koymaktadır. Ve zaten kamera'da çekim açılarını bulabilmek, kamera'ya hareket vererek çekim planları düzenlemek sorunu ortaya çıkmaya başlamıştır. «Roman'dan filme geçmek» konusunda bir ilerleme olmamıştır. Méliès teknik yönden bazı şaşırtıcı sonuçlar elde etmiş olmasına rağmen, yine de uzun bir süre filmlerinde kartpostal görüntüleri vermekten öteye gi-

dememişti. Kamera'nın hareketinde rejî'nin temel çabasını izleyen Griffith, sinema'nın gerçek kişiliğine böylelikle varduktan sonra, roman konusunu da gerçek derinliğe inmeye başladı. D. W. Griffith 1913 yılında çabalarını özetlerken, «bütün yapmak istediğim, görebileceklerinizin de üstünde, size herşeyi göstermektir» diyor. Oysa, altmış yıl daha öncesi, «Nigger of the Narcissus» baskısına yazdığı önsözde, Conrad, «kelimelerin gücünden yararlanarak size herşeyi duyurmak, düşündürmek ve göstermek istiyorum» demişti. Aradaki altmış yıl ayırım, romanla sinema arasında, «görme» ortaklığı konusundaki açıklığı kapatmak için yeter süre oldu. Altmış yıl sonra bu sözü Griffith söyleyecekti.

Romandan filme geçmek, romandaki anlam güçlüğüle-

rinin yenmekle olur. Bu, başlangıç noktasından sonra, onu yeniden yazmak ya da düşünmek ölçüsünde önemlidir. Roman'daki kapalı anlamlar, düş görüntüleri, bilinçsel davranışlar gibi soyut kavram ve tanımlamalar, film yapımında özlu bir değişikliğe uğramalıdır. Sinema, bu yönlü anlamı ancak zaman değişimleri düzenlemek, fiziksel olay ve davranışların tepkilerini fotoğraflandırmak ve montaj unsurunu ilk plana almakla ortaya verebilir. Film yapımcısı roman'ı salt bir konu temeli olarak düşünecek, bundan sonrasını kendi yapıcı yetkisiyle gerçekleştirecektir. Romana bağlı kalıp kalmamak, film yapımcısının kendi bileceği bir iştir. Ancak, romansal unsurları sinema diliyle vermek zorunluğunda olduğunu bilmelidir. Romandan alınma filmlerin başarılarının

THE OX - BOW INCIDENT :

1945 yılında Nevada'da bir line edilme olayını öyküleyen film, moral tem'li bir trajedi başarısı ile veren ilk western olarak tanınır. Filmin rejisörü William Wellman ve baş oyuncular Henry Fonda, Dana Andrews'di

Bizde Sinema Yayınları ve Sinema Kişileri

S. PÜLTEN

Bizde sinemayı sanat yönüyle ele alan yayınların geçmiş pek uzak değildir. Birkaç basit kitabı saymazsak, asıl çaba, 1947'de «Sinema Tarihi» çevirisi ile baslar. Sonra bir magazin dergisi «Yıldız»da çıkan bazı yazılar ve öteki sanat dergilerinin sinema sanatını önemseyişleri, bu konuda yazılara yer verişleriyle devam eder. 1955'den sonra ise sevindirici bir gelişme görülür. «Senaryo Tekniği», «Sinema Sanatı», «Şeytanın Güzelliği» (senaryo çevirisi), «Film Dünyası», «Ansiklopedik Sinema Sözlüğü», «Fotoğraf ve Sinema», «Şarlot'un Hayatı» yapıtları son beş yıl içinde yayınlanmıştır. Bunlar yanında ilk sinema sanatı dergisi olan «Sinema», 1956'da yedi sayı ve 1958'de «Sinema-Tiyatro», aralıklı olarak bugüne dek dokuz sayı vermişler. 1959'un «Sinema 59»'u da yedi sayı sürdürülmüştür. Diğer sanat dergileri de bu arada sinema sanatına ait yazılara daha fazla yer vermişlerdir.

Sinema sanatı dergilerinin yasamayışlarının çeşitli nedenleri var. Fakat en önemlisi Türk sinema çevresinden ilgi ve destek görmeyişleridir. Oysa en önemli okuyucunun onlar olması, söylenenleri önce onların duyması gerekir.

Genel olarak, sanat dergilerinden sinema kişilerinin çoğunun haberi bile olmamıştır. Bu, onların sinema sanatına ait yayınları istemeyişleri demek midir? Onlar daha çok magazin dergilerini okuyor, o dergilere kolaylık ve yardım sağlıyorlarsa, bundan kötümser düşüncüler mi ortaya çıkar? Hayır, hayır... Onları sanatlı dergilere bağlamak, ilgilerini çekmek gerek. Bunu hiçbir şey yapmadan, ya da yapılan bazı hareketleri yeterli sayarak onlardan beklememeliyiz. Önceki sanat dergileri büyük umutlarla çıkmışlardı. Türk sinema çevresine söylenecek çok şey vardı. Fakat önce derginin onlarca bilinmesi, ne için ya-

— Devamı 15'inci Sahifede —

Gelecek sezondan beklenenler

Turgut DEVRİM

Sinemacılığımızın her geçen yılı bizleri daha çok umutsuzluğa yöneltiyor. Gerçek anlamda rejisör ve oyuncudan bugün de yoksunuz. Adları üzerinde umutla durdukları, bize kendilerini bir an için tanıtanlar ve diğerleri, zamanla kendilerinin unutturmak yoluna sapıyorlar. Ortada bir yokluk olduğu gerçeği-

ni elbette ki hepsi biliyor. Ama bunun suçunu üzerlerine almak istemiyorlar. Oyuncu rejisör'e yüklüyor. Rejisör prodüktör'e yüklüyor. Sonra hepsi birden parasızlığa yükleniyorlar. Oysa, dar bütçeli filmlerden de başarılı yapıt verilebilir. Zengin dekor, göze batan giyim, yerel sekansları kameraya almak için uzak

yolculuklar zaten bizim sinemacılığımız için henüz çok uzaktır. Ama başarı salt bu uzaklıkta değil. Oyuncularımız kamera karşısında jest ve mimiklerini kullanamıyorlarsa, rejisörlerimiz kameranın anlamını çözülmemişlerse, prodüktörlerimiz ille de bir filmde gelecek parayı dağ gibi düşünüyorsa, bunda parasızlığın ne suçu var? Biz çabamızda sağduyu'ya, içtenliğe ve hepsinden önce biraz da amatörlüğe önem versek, biraz daha iyiye yöneleceğiz. Ve öylesine alçak gönüllüyük ki, bu biraz daha iyiye yönelmek bizi uzun bir süre sevinçli tutacak.

Önümüzde yeni bir sezon var. Bu, yeni bir fırsat demektir. Prodüktörlerimiz, film lere yatırdıkları paralarını hemen amorti edilmesini düşünmesinler. Ya da salt bu kadarını düşünsünler. Rejisörlerimiz, kameradan gerçekten yararlanma imkânları arasınlar. Filmlerimizdeki narratif yokluğu onların başarısızlığındandır. Perde'de salt fotoğraf seyrediyoruz. Bu fotoğrafların seyredilmesi de fotoğraf direktörünün vicdanına kalmış. Sekanslar gereksiz yerlerde kesiliyor. Perde'de sinema'nın sanat yönünü değil, filmin hikâyesini bile doğru dürüst bulamıyoruz. Oyuncularımız işi daha ciddiye alsınlar. Davranışları gülünç değil, ilgi çekici olmalı. Bayağı değil ama sanatlı konuşsunlar, gülsünler, ağlasınlar. Bunlar kişi çabalarıyla olacak işlerdir. Bizim için de başarı demektirler. Bunu anlayabiliyorsak, önümüzdeki sezon için umutlarımız olacak, Yoksa, boş yere bir sinema sezonuna daha gözlerimizi açmış olacağız.

Sanatçı'nın Özel Çabası

M. İSKENDER ZİYA

Sanatçı, üzerinde işlediği dal ne olursa olsun, amatörce çabadan geçen bir özellik taşımalıdır. Sanatçının ilk tutumu bu özel çabadan geçer. Ün ve para kazanmak, sanatçı için genel bir çabadır. Bu yönlü kazançta her zaman başarıya ulaşılmış değildir. Oysa, sanatçı'nın özel çabası onun kişiliği demektir ve bu kişilik onu başarıya götürür.

Sinema sanatında en ünlü rejisör ya da oyuncu olmanın koşullarını bu anlayış içinde incelemek zorunluğundayız. Kendine özgü ve özel çabası olmayan rejisör ve oyuncu, en ünlü rejisör ve en ünlü oyuncu olmak yolunda değildirler. Reji ya da oyun dallarında gerekli bilgiyi edinmek, gerekli yetkileri kullanacak duruma gelmek, bu çabayı benimsemek gerektir. Onlar bunu yapmadıkça, başarıya ulaşmaları çok güçleşecektir. Oysa, kişinin kendi kendini bulması bu ölçüde güç değildir.

Rejisör, başkaları tarafından tutulup da film yapımı için başına getirilmez. Oyuncu, filmde canlı kişi bulunsun diye oradan - buradan toplanmamıştır. Kameraacı'ya, başka biri yapacağına o yapсын diye, çekim işi bırakılmaz. Fotoğraf direktörü, montajcı, yardımcı kameraçı ve oyuncu, yardımcı rejisör, makyajcı, aksesuarcı, v.b. hep bu zincirleme koşulların içindedir. Sanatçı, sanatçı olduğu için o işe girmiştir. Ele aldığı konuda sanat yönünü ortaya verecektir. Sanatçı'nın sıra kişilerinden ayrımı bu adımla başlar. Öyle ki, sıra kişileri, sa-

"Sinema Sanatı" ile Sosyete arasındaki münasebetler

- I -

Ali Rıza DİNÇ

Sanat ve sanatın sosyal hayattaki tesirlerini tetkik etmeden önce sanatın estetik yönden tarifini yapmanın lüzumu olduğu inandırmak Zira ölçüsüz; tarifi ilmen ve mantiken sarahat kespememiş orijin noktalarından hareket eden araştırmalar bizi hemen her zaman yanlış hükümlere sürükler.

Sanat, reel evrenin yoğunluğu ortasında hayallerden ve subjektif karakterde hislerden yapılmış ideal bir evren yaratmak isteyen bedii bir gayrettir. Bu sebeple sanatı bileştiren unsurlar arasında muhayyilenin rolü en ön planda gelen bir faktördür.

Bu cihetle sanatla sosyete arasındaki karşılıklı etkilerin meydana getirebileceği sonuçları gerçeğe en yakın bir deyimle ortaya vermek isterken, muhayyilenin sonuç ve karakteri hakkındaki düşüncelerimizi de açıklamak zorundayız.

Muhayyile, gerek fert olarak, gerekse toplum olarak sahip olduğumuz her sahadaki değer hükümlerini yansıtıcı ve ayarıcı karakterde zararlı bir unsurdur. Oluş halinde, bir anının bile tekrarına imkân olmayan yaşadığımız hayatın anlayış ve zaman değişimlerine dayanan inanç ve kararları üzerinde daima yansıtıcı etkiler yaratan en gerçek subjektif unsur şüphesiz ki muhayyiledir. Cemiyetin sentezini meydana getiren sosyal müesseselerde bu hususu aekik olarak görebiliriz.

Çeşitli meslek kişilerinin kendilerine özel giyimleri, toplumun üstüne çıkmak isteyen bir davranışın muhayyilenin temellerinden yükselen basamaklarıdır. Bu zarflardan sonra mazrufun karşı kişilerine olan beğeni ve inan anlayışından çok şeyler kaybedebileceğini kolaylıkla kabul edebiliriz.

Sanatçı'nın ele aldığı ve işlediği lar. Sanatçı'nın sanatında onkonularda bir yanlışlık, bir lar da bir eksiklik, bir yapıp yapmacıklık, bir göze batan macıklık bulmuyorlarsa, sanatçının özel çabası artık ikinci ve sonraki adımlarını atıyor demektir. Bu durumda, yakınmalar durur. Adımlar ilerledikçe, sevinçler artar. Bir ülkede sanat sevinçlerinin artması en mutlu olaydır. Toplum bu mutlulukla öğünebilir,

Toplumun daha üstün düzeyde kişileri de bu konuda ikinci adımın atılmasını oran-

Sinema Seyircilerine Göre :

BAZILARI SICAK SEVER (Some Like It Hot) :

COŞKUN SARIKOÇ (Yıldız, Blok apt. lar 12, Beşiktaş) : Oldukça hareketli bir komedi. M. Monroe yine vücut gösterileriyle dikkati kendi üzerine çekmek istiyor. Fakat gözlerimiz, istemeksizin, onun olduğu sahnelerde bile, T. Curtis ve J. Lemmon'un yaptıkları hoş hareketlere gitmekten geri kalmıyor. Rejisör, araya koyduğu gang sahnelerini filmin havasına uydurmakta büyük bir başarı göstermiş.

MEFKÜRE TENĞİZ (Küplüce, Mektep sok. 14. Beylerbeyi) : Seyirciyi ilgiyle kendisine bağlayabilen, onu gülmeğe yöneltten, oldukça başarılı bir film.

TALEBELER EĞLENİYOR (Bachelor Of Hearts) :

COŞKUN SARIKOÇ (Beşiktaş) : Kolej hayatını gayet güzel canlandıran bir komedi. H. Kruger, ilerisi için umut veren bir genç oyuncu. Sıkılmadan seyredilebilecek bir film.

MEFKÜRE TENĞİZ (Beylerbeyi) : Oldukça ağırbaşlı bir komedi. Fakat baştan sona kadar seyircinin ilgisini uyanık tutabiliyor.

ŞAHİDİN GÖZLERİ (Tiger Bay) :

MEFKÜRE TENĞİZ (Beylerbeyi) : Filmin senaryosu son derece ustaca hazırlanmış. Gayet güzel rub tahlilleri yapılmış. Bugün'ün insanın yalnızlığı büyük bir başarı ile belirtilmiş. Alman oyuncusu H. Buchholz ve John Miles, rollerinde gerçekten başarı göstermişler.

YALÇIN ARITURK (İ.T.Ü. Teknik Okulu, İnşaat 4, Maçka) : Güzel bir konu, güzel bir senaryo, canlı görüntüler ve güzel bir reji yanında küçük kız oyuncunun büyük başarısı. Böyle bir filmi bizimkilerin arasında da bulmak isterdim. Herşeyiyle çok güzel.

MİŞEL STROGOF (Michel Strogoff) :

MEFKÜRE TENĞİZ (Beylerbeyi) : Fevkalâde bir sinemaskop. Yalnız sinema sanatı yönünden tatmin edici olmaktan uzaktır.

KARAMAZOF KARDEŞLER (The Brothers Karamazov) :

MEFKÜRE TENĞİZ (Beylerbeyi) : Fotoğraf ve renk bakımından film fevkalâde başarılı. Fakat sinema sanatı bakımından bu kadarı kâfi değil. Dostoyevski'nin bu ünlü eseri normal bir filmin hacmine sığdırabilmek çabasıyla hayli kısaltılmış. Tabii ki «Karamazof Kardeşler'i vermektan çok uzak.

MEHTAP KUYUMCULARI (Les Bijou-tiers Du Clair De Lune) :

MEFKÜRE TENĞİZ (Beylerbeyi) : Film baştan sona kadar kesik kesik bir takım olayların ard arda sıralanmasıyla meydana gelmiş. Rejisör, filmin eksikliklerini Birigitte Bardot'un göğüs ve bacaklarından faydalanaarak doldurmaya çalışmış

KIRIK PLÂK :

SABRİ EKEMİR (Yeni Rafineri elektrik teknisyeni, Batman) : Filmin sinema eleştiricilerince beğenilmemiş olması şaşılacak birşey. Film, başarılı görüntü ve kompozisyonların yanında konu olarak da güzel. «Türkiye'de şarkıcının durumu»nu belirten tema, Z. Müren'in önceki filmlerinden daha başarılı oyunu yanında, yardımcı oyuncuların da filmin başarılı oluşuna etkisi çok. Reji ve kamera iyi bir akıcılık ve anlatım sağlamış. Görülebilir bir Türk filmi.

TÜTÜN ZAMANI :

SABRİ EKEMİR (Batman) : Tabii bir köy filmi. Dilerdim ki bütün köy filmleri bu kadar rahatça seyredilebilirdi. Oyuncuların üçü başarılı, Cavidan Dora, Yılmaz Güney, Ulvi Uraz'ın oyunları unutulmuyor. Romanı kadar güzel bir film. Yalnız filmin bitimi «iyi» bitsin diye tertiplenmiş gibi.

BINNAZ :

SABRİ EKEMİR (Batman) : O imkânlarla çok güzel bir film çevrilebilirdi. Oyuncular eski oyunlarını unutturacak kadar başarısız. Yalnız fotoğraflar yer yer başarılı.

Si - Sa Özel Sanat Oturumu

Film yapımında ideal rejisör'ü nasıl dü-şünürsünüz? Başarılı ve başarısız rejisör arasındaki en büyük ayırım ve her ikisinin sinema sanatına etkileri nelerdir?

BURHAN BOLAN (Rejisör) — Yapabil-diği ölçüde geniş bir topluluğa hitap eden ve sinema yoluyla söyleyebilecek sözü olan başarılı, bu özellikleri taşımayan da başarısız rejisör'dür. Başarılı rejisör'e yalnız sine- ma'nın değil ama tüm sanat dünyasının ge- reksinme duyduğu bir gerçektir. Başarısızlar, birşeyler başarmak isteyenlerin yolunu tı- karlar.

HÜSNÜ CONTÜRK (Prodüktör - Reji- sör - Senaryocu) : İdeal rejisör, filmin reji görevinden başkasını düşünmemeli. Bizde ol- duğu gibi, oyuncu'nun işe çağırılması ve hat- ta yiyeceğini düşünmek, v.b. gibi basit işler de rejisör'e yüklenirse, verimlilik ölçüsü ko- layca belirir. Başarılı rejisör, bizde, küçük eynin topluluğuna göre film yapan rejisör demektir. Başarılı ve başarısız olmak arasın- daki ayırım da, filmin kazanç getirebilme du- rumu, halk'a inebilme durumu ve ona etki- leme durumudur. Biz, sinema sanatı'ndan önce halk'a etki yapmak zorunluğundayız.

Sanat yönüncü oyuncu'da aranılması ge- reken özellikler nelerdir? Bu özellikleri ken- dinizde buluyor musunuz?

ATIF KAPTAN (Oyuncu) : Oyunu be- nimseme ve ilgi, tip, başarı derecesi... Kıs- men buluyorum.

MÜNİR ÖZKUL (Oyuncu) : Sinema o- yuncusu'nun daha çok ne yaptığını bilmesi, uaha çok bilinçli olması ve anlatım gücünü her yönüyle vermeyi bilmesi gereklidir. Ben, tiyatro oyuncusu da olduğum için, bu etki- yle ve sinema için bazan gösterişli sayılabile- cek bir oyuna kaçıyorum. Bunda biraz da rejisör'ün suçu olsa gerek.

SADRİ ALIŞIK (Oyuncu) : Oyuncu'nun gerçekteki davranışı... Bizde bu imkân rejisör- lerce pek sağlanamıyor. «Esrarlı Eller» ve «Altın Kafes»deki oyunlarım iyi sayılabilir.

MEMDUH ÜN (Rejisör) : Böylesine so- ruların cevaplamak istemiyorum. İlerde tutu-

mum değişebilir, ya da söylediklerimin ter- sini yapmam gerekebilir.

TURGUT ÖZATAY (Oyuncu) : Oyuncu- nun, verilen role kendini uydurabilmesi... Ben daha çok, hareketli bir oyunda bulun- mak isterim. Tipim de buna uygundur.

Basın'dan ve sinema yazarlarından, si- nema kişisi olarak bekledikleriniz?

ÇOLPAN İLHAN ALIŞIK (Oyuncu) : Bazı sinema yazarlarımız «eleştirme»yi kötü- ye kullanıyorlar. Bu yazarlarımız gerçek gö- revlerinin ne olduğunu bilmeli, bencil dav- ranışlardan kaçınmalıdır.

ENVER PURÇKİN (Prodüktör - Foto direktörü) : Bizim Türk seyircisine hitap ettiğimiz, Anadolu ile beslenmeğe çalıştığımız unutulmamalı. Elimizdeki imkânlarla göre çal- ışıabiliriz. İşin içine girince, iyi niyet ve sa- nat çabası azalıyor. Halk'a uyuyoruz. Dışa- rıdakilerin de bizi anlamalarını isteriz.

MİKE RAFAELİYAN (Foto Direktörü) : Eldeki imkânlarla göre yaptığımız filmleri an- layışlı bir dille eleştirenleri beğenirim. Bek- lediğim de budur.

MÜNİR ÖZKUL (Oyuncu) : Ben bir si- nema sanatçısı olarak değil de, sinemasever olarak basın'dan destek bekliyorum. 2 - 3 ya- bancı kitap okumakla hemen eleştirici kesil- lenlerin tutur- larını beğenmiyorum.

NACİ DURU (Prodüktör) : Eleştirmeler ölçülü ve ciddi almalı. Bazı arkadaşlar tesu altında kalıyorlar. Bir de, Sinema Kanunu - nun çıkmasına çalışılmalı.

SAMİ AYANOĞLU (Rejisör - Oyuncu - Senaryocu) : Türk filmlerine önem verilme- li. Önceden yargılarla yapılmış baltalanma- malı. Seyircinin sinema anlayışı ve sinema kültürünün artması için çalışılmalı. Deger- lendirmede, imkânlarımızın durumu gözeti- melidir.

TURGUT ÖZATAY (Oyuncu) : Sinema alanında öğretici kitaplardan yoksunuz. El- deki birkaç kitap yeterli olmuyor. Yeni ya- yınlar bekliyorum. Dergiler ve gazetelerce de bu önemsenmeli.

MIKE RAFAELYAN

— Fotoğraf Direktörü —

11 Şubat 1907'de İstanbul'da doğdu. Sinemaya, «Halil Kâmil Film»'e makinist olarak başladı. Şirketin laboratuvar işlerinde çalıştı. Şâdan Kâmil'le 1949'da ilk filmi (Uçuruma Doğru) çevirdi. Sonradan Atlas Film şirketiyle anlaşarak bir süre de orada baş laborant olarak çalıştı. Asıl film yapımı «Erman Kardeşler» Film Şirketine geçtikten sonra başladı. Kendi başına film yapmadan evvel fotoğraf direktörü Aydın Arakon ve Yeakim Filmeridis'in asistanlığını yapmıştır. Sürekli bir gelişme gösteren «Miko Rafealyan» 1954'de «Türk Film Dostları Derneği» film Festivalinde en başarılı foto direktörü seçilmiştir.

Başlıca Filmleri :

(Şâdan Kâmil'le) Uçuruma Doğru; (Atif Yılmaz'la) Mezarımı Taştan Oyun, Kanlı Feryat, İki Kafadar Deliler Pansiyonunda, Aşk İstiraptır, Hıçkırık, Alageyik, Bu Vatanın Çocukları, Karaca Oğlanın Kara Sevda'sı, Suçlu, (1960) Ölüm Perdesi; (Lütfi Akad'la) Ak Altın, Cilâh İbonun Çilesi; (A. Alıyanakla) Son Beste, Kederli Yıllar; (Diğer Rejisörlerle) Deli, Son Baskın, Tütüncü Kızı Emine, Günah Kadını, Bar kızı, Ölüm saati, Deniz İnen Sokak, Gelin Ayşem...

Si - Sa Sözlüğü

G

GAG — Filmlerde yer alan komik bir hareket veya durum. Bunları hazırlayan kimse: **GAGMAN**.
GERİDEN AYDINLATMA — Bak: **AYDINLATMA**.
GENİŞPERDE — Normal perdeden daha geniş olan perdelerle denir.
GÖRÜNTÜ — Film üzerindeki dikdörtgen fotoğraflar.
GÖRÜŞ ALANI — Objektifin en geniş net bir görüntü sağladığı alan.
GÜNEŞLİK — Kamera objektifinin önüne takılarak onu yabancı ışıklardan muhafaza eden ağıt.
GÜRÜLTÜ — Bak: **EFEKT**.

H

HİLELİ FİLM — Gerçekte mümkün olamayacak olayların, teknik usullerle meydana getirilerek yapıldığı film çeşidi.

İ

İLK OYNATIM — Filmin ilk gösterilişi; galâ.
İNSERT — Filmin konusu içinde yer alan yazıların görüntü planı.

J

JENERİK — Bir filmin yapımında ismi geçen kişilerin ve film hakkında genel bilgileri belirten liste. Bu liste filmin başında gösterilir.

K

KAMERA — Sinema filmi çeken makine.
KAMERA AÇISI — Bak: **ÇEKİM AÇISI**.
KAMERA HAREKETİ — Çekim esnasında kameranın yaptığı yer değiştirmelere denir.
KAMERA UZAKLIĞI — Filme alınacak cisim ile kamera arasındaki mesafe.

Bizde sinema yayınları ve sinema kişileri

— Baş tarafı 10'uncu Sahifede —

yınladıklarının duyurulması gerekirdi. Bu da «para» ya da «bol eleman»la olabilirdi. İlan ve reklâmlarla, yarışmalarla, broşürle veya ayrı ayrı konuşularak sinema kişilerine tanıtmakla istenen elde edilebilirdi. Bu dergileri çıkarana kadar «iyi niyet»ten başka birşey yoktu. Dergileri mümkün olduğu kadar ucuza maletmeğe, mümkün olduğu kadar az zarar etmeğe bakıyorlardı. Sonuç da bildiğimiz gibi olmuş ve en uzun ömürlüsü dokuz sayı çıkabilmişti.

Oysa, «Sinema» dergisinin altıncı sayısında bir gerçek ortaya konmuştu:

«... başarılı bir film ancak tesadüf eseri, ancak 'kazara' ortaya çıkabiliyorsa, üstelik bunların çoğu da ticari başarısızlığa uğruyorsa, bunun en önemli sebepleri arasında sinema dergilerinin yokluğu, bağımsız tenkidin can çekişmesi yer alır...»

Doğruluğunu bugün de gördüğümüz bu fikre inatıyor, sinema kişilerince, sinema severlerce, sanatçılarca benimsemesini istiyoruz.

Romandan Alınma Filmler...

— Baş tarafı 8-9'da —

normal çevrilen filmlerin başarılardan üstün olduğu avantajını elinden bırakmamak için, bu zorunluğu benimsemesi gerekir.

Romanı sinema için bir kaynak olarak düşünmek ve ondan yararlanmak yolu zamanla sinema sanatçıları büyüledi. Başarılar arttıkça, roman alanına eğilim de artıyordu. 1935 - 1945 yılları arasında büyük Amerikan stüdyolarında çevrilen 5.807 filmin 976'sı romandan alınmıştı. 1947 yılında yapılan 463 filmde yüzde kırk'ı yine romandan çevrilmişti. Bu oran

1955 yılında yüzde elli bir'e çıktı. Bu sayılar anlatıyor ki, sinema sanatı, önceleri pek güç bulduğu ve değişik sözcülerin yine değişik özellikte ayrımlarla tanımladığı bu konuda özel bir çaba göstermiş ve roman'dan gerçekten yararlanmak yoluna gitmiştir. Özellikle anlatımı güç romanları filme almakta başarı gösterildiği bir gerçektir. Sinema tarihinin en başarılı sessiz filmi olan «Birth of a Nation» dan bu yana yüzlerce roman filme alınmış ve bunların birçoğu çeşitli armağanlar kazanmıştır.

AMATÖR

Şiir ve Hikâye yazarları arıyor.

Mektupla müracaat adresi P. K. 442 - GALATA

Oyuncu

ve filmin konusu

— Baş tarafı Sahife 6'da —

zan ayrıntılar oluyor. Sanıyorum ki, iyi düşüncüler ortaya çıkmağa başladı. Bunlar yanında bir de «yeni oyuncuları deneme» çıkışı ortaya çıktı ki, bence, asıl buna sevinebiliriz. Böylece oyuncularımızın harcanması ve onlara gelişme imkânları sağlanamayışı sorun'u da ortadan kalkmış olacak. Artık onlar da bu tanınışlık durumlarını «klîşe»den sanat yönüne çevirebilecekler. Bu görevlerini, şimdiden prodüktör ve rejisör'leri etkileyerek, yapmağa başlamalıdır.

Böyle olursa, biz de, bir Türk filmine gitmeden afislerdeki oyuncu ad'larına bakarak ne seyredeceğimizi, bugün olduğu gibi, «kötümserce» düşünmeyeceğiz.

Düşündüren filmlerin yanında zihni dinlendiren filmler de lâzımdır.

Mareel Carro

★

Kader bir filmin ruhudur. Herhangi bir şeyin kaderi, bir adamın, bir toplumun, bir ulusun, hattâ dünyanın.

C. H. Opfmann

★

Sinema konularını edebiyattan almamalı; bırakın ilham kaynaklarını kendi bulsun.

Ch. Megret

★

Sinema bir «sanayi-sanat» olarak anlaşılmalı ve bir film büyük bir çevreyi tatmin etmedikçe başarılı diye kabul edilmemelidir.

Jean Devau

Si - Sa

- ★ HABER
- ★ YORUM
- ★ ELEŞTİRME
- ★ FİKİR
- ★ YARIŞMA...

Si - Sa

- ★ YAZI KURULUNDAN GEÇEN YAZILARI YAYINLAR

Si - Sa

- ★ SINEMA SANATI ÜZERİNE EN İYİ DENEME YAZISINA ARMAĞAN...
- ★ FİLM HİKAYESİ YARIŞMASI
- ★ Si - Sa ARMAĞANLARI SEMBOL YARIŞMASI...

ŞİDDETLİ

baş ağrısını **OPON** teskin eder

OPON baş, diş, nezle, sinir, romatizma, lumbago ağrılarını teskin eder.

OPON bayanların menüyen zamanlardaki sancularında ve soğuk algınlığına karşı faydalıdır.

OPON
günde 6 tablete kadar alınabilir

Si - Sa

AYLIK SINEMA SANATI DERGİSİ
HER AYIN 15'İNDE İSTANBUL'DA YAYINLANIR.

Adres : P. K. 1103 — Sirkeci